

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De Dominio B. Virginis, ex Nomine Mariæ quod Dominam significat. Non
est servus qui Domino suo plus debeat & minus reddat, quàm tu Christo &
Virgini Matri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

EODEM DIE.

DE DOMINIO BEATÆ VIRGINIS: ET DE NOSTRA ERGA ILLAM SERVITUTE. EX NOMINE Mariæ QVOD DOMINAM SIGNIFICAT.

Dominare nostræ, Tu & Filius tuus. Judicium 8.

VERITAS PRACTICA.

Non est servus qui Domino suo plus debeat, & minus reddat, quam Tu Christo & Virgini Matri.

Vel sic.

Non est servus qui Domino suo magis servare debeat, & minus serviat quam Tu Mariæ Matri.

RATIO quoad primam partem de debito servituti, hæc est, quod non sit servus qui Domino suo magis servare debeat, quam qui servare debeat ex pluribus vel alioribus vel strictioribus titulis.

Sed non est servus qui Domino suo servare debeat ex pluribus vel alioribus vel strictioribus titulis, quam Tu Mariæ Matri.

Argo non est servus qui magis Domino suo servare debeat quam Tu illi.

QVOD nec sit autem qui minus serviat, facile tibi erit advertere, nec non inde ad debitum esse persolvendum vehementius excitari.

I. PUNCTUM.

CUM ex omnium communi more gentium recens natis imponi nomina solent, aut licet paulo tardius apud Hebræos suum puellis nomen daretur, deestimo scilicet ut quidam voluist à natalitii die, dubitari non potest quin circa hoc tempus, Sacrum Mariæ nomen illi Puellæ fuerit impertitum cujus Nativitas hodie celebratur, Atque ita satis opportuna de hoc Nomine seu de nominis significatione consideratio potest institui.

Quam sint verò diversa eius significata pro diversitate linguarum quibus usurpatur, nemo melius & omnibus satis est obvium, Nos unum

modò quod est notius & excellentius nempe quo significatur Domina seu magistra, nobis proponimus expendendum.

Sic enim sanctus Joannes Damascenus qui præter cæteros Patres de Nativitate Virginis expressius scripsit, præter cæteras etiam nominis notiones hanc præsertim exponit & profectò appositè dum ait: Itaque Gratia, nam hoc sonat Anna vocabulum, Dominam parit, id enim Mariæ nomine significatur. Verè etiam rerum omnium conditricem Dominam facta est, cum Creatorum mater extitit.

L. A. de fide 6. 15.

Sed quid prodest illam scire nostram esse Dominam, nisi nos eius etiam servos profiteamur? Aut quid est nos eius esse servos, nisi verè quantum se occasio dederit, illi ex animo serviamus? Hoc est in primis hoc est vel maxime nobis spectandum ut quàm multum ei debeamus, & quàm parum ei reddamus, innotescat. Quod sane si diligenter expendere, probrosum illud & pudendum invenies quod habet proposita Veritas! Non est servus qui Domino suo magis servare debeat & minus serviat quam Tu Virgini Matri. Sed non erit infructuosum illud probum, neque illiberalis pudor cum inde plurimùm, favente gratia, possimus excitari ad acuendam nostram servitutem & eius debita fidelius persolvenda.

Cum autem proposita Veritatis duæ sint partes & duæ velut quæstiones, una Juris, & altera Facti? prius illam quæ Juris est accuratius indagemus, tum deinde altera quæ Facti est facilis exponetur.

Sicut non est servus qui non sit alicujus Domini servus, sic non est legitimus Dominus qui non sit ex aliquo Titulo vel Jure Dominus. Cur enim alter alteri dominetur nisi jus habeat? aut si nullum jus habeat, quis non contra reclamet? Triplex autem communiter Jus esse dicitur, naturale aut quasi naturale, acquisitum, & donatum. Naturale jus habent Creator in creaturam, Vir in uxorem, & Parentes in filios; aut quasi naturale

naturale jus est in adoptivos filios quos qui sibi adoptant, in omnia parentum jura per leges & per ipsum quodammodo jus naturæ intrant, nec minus sibi subditos faciunt adoptatos quàm Genitor generatos. Jus acquisitum est cum quis vel bello vel fundatione, vel successione, vel emptione, vel pactione aliqua sibi jus in aliquos acquisivit, quale est Dominorum in servos, Ducum in milites, & Potestatum sublimiorum in subditos, de quibus Apostoli, ut sæpe alias diximus: *Omnia anima potestatibus sublimioribus subdita snt. SYBIECTI estote omni humane Creaturae propter Deum, sive Regi quasi præcellentis, sive Ducibus tamquam ab eo missis.* Donatum dehiçue jus est quando vel Deus qui est supremus omnium Dominus dat cui volet imperium in aliquos ut Sauli, Davidi, Jeroboamo in Israelitas: Vel quando quis ultio se in servum dederit alteri, ut cum Rex eligitur, cum se tali Viro mulier in uxorem tradit, cum religiosum institutum assumitur, licet usitate Religiosi non dicantur Superiorum servi, sunt tamen subditi & eorum obedientia servitus quædam est, sed voluntaria sed libera.

Rom. 15.
1. Pet. 2.

Possumt his verò titulis seu juribus alia quædam addi ex Legibus seu Consuetudinibus, ex Gratitude, Religione, & aliis quæ usu satis agnoscuntur, ex quibus illud tandem asseritur quod quando plures accedunt Tituli seu quando plura simul junguntur jura quibus alter alterius est Dominus tunc debet servus tantò magis servire Domino quantum jura illa vel plura sunt vel altiora, ut si quis filius, Patri offensus reus esset à quo vitam plures vel insigniora recepisset beneficia, quis dubitat quin ei strictius obligatus esset & quin ei magis quam alius Patri filius, servire teneretur? Nonne sic Divus Augustinus sanctam Monicam duplici nomine Matrem suam agnoscebat: *Qua me, inquit, parituravit & carne, ut in hanc temporalem; & corde ut in æternam lucem renasceret.*

L. 9. Conf.
c. 8.

II. PUNCTUM

SED non est servus qui suo Domino servire debeat ex pluribus vel altioribus Titulis quàm Tu Virgini Matri.

Quia scilicet omnibus illis simul titulis Dominium in te habet, quibus particularem alij dominari possunt suis servis.

Primus qui naturalis aut quasi naturalis dicitur est quo Mater dominatur filijs, quo filij servire debent Matri, quo sanctus Augustinus suam duplici nomine, quod jam audivimus, agnoscebat Matrem. Hic inquam maternitatis titulus,

primus dici posset Titulus quo Beata Christi Mater, nostra est Domina, quia nostra est etiam Mater. Primò quidem quia Mater est Christi in quo nos omnes continemur, & in quo gignendo genuisse dicitur omnes electos. Cur enim Eva dicatur Mater viventium: Cur de Sara dicatur Gen. 3. Judæis, attendite ad Saram qua peperit vos. Et cur 1. 51. Rebecca d. scum fuit, dua geres sunt in utero Gen. 27. Nisi quia Jacob & Esau duo fratres erant uterini Rebecca filij, qui cæteros omnes consequentes genituri erant & eos representabant? At nonne sic Christus primogenitus dicitur in multis fratribus quasi nos in illo tamquam fratres secundò geniti censeamus? Nonne propterea Beata Virgini dicitur in Canticis Canticorum, *Poster tuos sicut acervus tritici, vallatus liliis.* Id est, ut ait S. Ambrosius, *totius acervus mater quia totius filiorum vel fratrum Christi acervus in utero eius fuit contentus.* Dicitur autè vallatus liliis ob candorem puritatis qua Virgo Mater fuerit fuit.

Deinde verò si mater illa est quæ dedit vitam, aut si propterea mater est Domina filiorum quia dedit eis vitam, quid est quod Beata Virgo non dicatur Mater & Domina nostra, cum nobis toties vitam dederit non solum in Christo filio qui vita nostra est, sed in nobis ipsis qui non nisi per eam accepimus spiritualem vitam, id est, gratiam qua per peccatum excideramus, & quæ nunquam forte nobis restituta fuisset nisi nobis eam suis meritis promeruisset, ut fuscè in 2. parte declaratum est in Festo Annuntiationis, ubi hæc Veritas exhibetur.

Non tam sibi quam nobis Christus elegit Matrem.

Unde quantum naturali vitæ præstat hæc vita spiritualis & æterna quam inde spectamus in cælo possidendo, tantum certè præstat ille maternitatis titulus quo nostra est mater & Domina, cū præsertim non semel aut iterum sed multoties gratias illas, atque adeo spiritualem & æternam vitam ab illa recepimus.

Petpende hoc etiam atque etiam quod si pro una fragili, caduca, exigua, & miseris omnibus exposita vita semel tantum data, tantum obrinet juris Mater in filium, ut filius sit pars Matris; quale tandem in filios jus & dominatum illa meretur Mater quæ duas illas simul vitas tam nobiles tam excellēs, tam optandas & tam multis modis ac vicibus repetitis impertit.

Sufficiebat hoc unum quod esset mater Creatoris ut simul esset omnium domina rerum creatarum, ut jam ex S. Joanne Damasceno audimus.

mus, Aut si ad eius in nos dominationem requiritur quod sit etiam Mater nostra, sufficiebat quod esset mater Christi, ut nostra etiam diceretur; at quantum magis id verum est cum ab ipsa vita salutem hauriamus, prout illa & ipsa pronuntiat: *Qui me invenerit, inveniet vitam. Et hauriat salutem a Domino?* Nonne hęc ita que satis superque demonstrant quam sit mater eius in te jus ac proinde quam sit naturale ac sanctum?

Sed quia forte loquor repetitam etiam materitate, aut nonnisi mystico sensu ibi accommodatam obijceres, en tibi aliud à proximo & certo naturę principio petitum argumentum, & quod nascenti etiam Virgini sit propius opportunum unde liquidò pateat quanto consensu Gratia simul & Natura conveniant, ut naturalem Marię Dominatum in omnes creaturas concederent. Non est dubium quin illa sit omnium excellentissima Creaturarum quę pura dicitur creaturę, qualis non erat Christus qui Creator simul & Creatura est, & quales sunt reliquę prorsus res omnes creatę. Certum est, inquam, tantò illas omnes excellentius inter vallo naturę superare, quanto ille Status divinę Maternitatis ad quem evelta est, excedit omnem alium dignitate statum. At pro certo etiam & constanti habetur apud omnes, quod quicquid excellit aliis, naturaliter inter illa quę sunt eiusdem generis principatum tenet idque ex eo apparet, inquit Philosophus, quod homines cum aliquam corporis formam excellentem vident, eum dicere solent dignum esse imperio; Et addit, quod si in corporibus verum est, multo magis in animis, sed corporis pulchritudinem facile videri, non autem animi. A quibus hinc fit: cum homo duabus constet partibus anima & corpore: quatum illa quę spiritualis est sit excellentior, idcirco naturale in corpus habet imperium; Et cum humanum etiam corpus divetas habeat partes, quarum precipuę sunt Cor & Caput, propterea & in illis naturale est quoddam regimen & dominatũ in reliquo corpore, ac vicissim consuevando cordi ac capiti sic adlaborant ceterę corporis partes ut potius pereant quam peccent sinant. Cor vel Caput suum,

Quod si supra vel infra hominem quę spectantur creaturę velis intueri, nonne hoc ipsum unum verum naturali jure servatur, ut quę sunt superiora dominantur inferioribus, cœlum terrę, cœlis primum mobile, vel sua cœlis quam vocant Intellectiva: quin & ipsos inter Angelos, qui sunt supremi ordinis, supremi sunt etiam potestate. Quod & videre est in ipsis animantibus

bellis cum inter feras Leo, inter volucres Aquila, inter serpentes Basiliscus, & Delphis inter pisces ea ipsa qua ceteris congeneribus suis excellunt eminentia, simul & dominatione quadã emineant. Quamobrem quis dubitet quin pari jure præstantissima Creaturarum omnium cunctis autoritate præstet, cum vel illa dicatur *in terra steti, & in omni gente primatum habui* & ipsum Marię Nomen significet etiam *Excellentem*, quasi prænosceretur quod idcirco Domina esset quod præ ceteris esset excellens.

Quod si secundum illud spectemus Caput quo quis in alios jus & potestatem acquirit, certe non impar hac in parte sibi erit Beata Virgo cum tripliciter dici possit suis meritis jus illud acquisivisse, ut re ac nomine Maria esset & Domina.

Primo quidem cum meruit esse mater Christi, quo sensu docet Divus Thomas, quia scilicet *meruit ex gratia sibi data illum purissimę & sanctitatis gradum, ut congruè posset esse Mater Dei*: Sunt ipsi S. Doctoris verba ex quibus facile est jus dominationis acquisitum agnoscere; Nam si, ut dictum est, hoc ipso quo fuit Mater Christi, fuit hominum Mater & Domina, profecto dum meruit esse Mater, meruit & esse Domina. Deinde verò singulariter illo actu quo se ancillam Domini & postremam omnium sese professa est, sic meruit supra omnes eminere, ut quod ait sanctus Bernardus constanter omnes recipient, merito facta est novissima prima, qua prima cum merito facta est novissima faciebat. Merito facta est omnium Domina qua se omnium faciebat signum matris ancillam. Tertio denique, dum in cœlum assumpti meruit & super ipsos Angelorum Choros exaltari, quid est nisi meruisse jus illud & imperium quod inde sequitur in eos omnes quibus gloria & honore præcellit? Quod præclare Divus Bonaventura exponit cum ait naturam Angelicam & humanam esse ad Beatam Virginem velut illas duas ancillas quę Reginam Esther honoris gratia comitabantur, eique ministrabant.

Restat tertium quod diximus Donatione fieri jus & potestatem in alios, quo jure tam certum est Beatam Virginem nobis præesse ac dominari, quam certo creditur datam illi gratiarum omnium dispensationem ut, sicut ait Divus Bernardus cui vellet, quando vellet & quantum vellet, tum de celestibus, illa tibi servare effunderet, jureque dicat, necum sunt divitię & gloria & justitia, in visu justitia ambulo, in medio sanctarum judicij.

Prov. 8.

Prov. 8.

3. p. q. 2. a. 11. ad 3.

Serm. de Verb. Apoc. Ita est omnium Domina qua se omnium faciebat signum matris ancillam.

Esth. 13.

Prov. 8.

NE

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ut ditem diligenter me, & thesauros eorum ropleam. Quasi diceret, non tantum ad salutem sed etiam ad perfectionem: non tantum quod est necessarium subministro, sed quod etiam abundet ad maiorem Sanctitatem. In me gratia omnia via & Veritatis: In me omnia Spes vita & virtutu. Transite ad me omnes qui concupiscit me, & a generationibus meis implentur. Quid illustrius simul & suavius?

Ecclesi. 2.4.

III. PUNCTUM.

NON est igitur servus qui Domino suo magis servare debeat, quam tu Virgini Matri, Quia non est Dominus qui tam multo, tam arcto & tam alto jure suis dominari possit, quam illa tibi, quæ quàm revera est Christi Mater, ut alios omittam titulos, tam verè ac propriè mater est & Dominata, cui proinde servire debeas tot debitorum generibus quæ illius juri respondeat. Dico verè ac propriè, ne forte putes mysticè, figuratque sensu id dici; Neque id tamquam mecum dico & affirmo, sed hoc ipsum est in terminis quod magnus ille Athanasius, acerrimus ille fidei ac sinceræ religionis assertor, scriptum reliquit, cujus hæc verba referuntur; Quandoquidem ipse Rex est qui natus est de Virgine, Idemque Dominus & Deus: Eapropter & Mater quam eum genuit, & Regina & Domina PROPRIE ET VERE censetur; quasi diceret, à verè & propriè illi convenit quam verè & propriè Mater est Christi, aut quam verè ac propriè Christus est Deus & Dominus. Nam mater ita participat hanc filij dominationem, ut simul ac mater est Domini, sit consequenter eorum Domina quorum ipse est Dominus, sive ex naturali consecutione id proveniat, sive ex filij donatione, sive ex matris merito, sive quod verius est, ex tribus illis simul junctis & aliis pluribus titulis, de quibus in 3. p. In die Assumpt. onis B. Virginis, unde illa nos affectu planè materno compellans, Nunc ergo, inquit, filij audite me, Quasi diceret, quandoquidem sum vestra Mater, vos estis filij mei: & quandoquidem sum vestra Domina, vos me audite, vos mihi obedire debetis. Quid respondes? Nonne id æquum? Nonne id debitu? Audisne verò quod illa imperat? Putasne porro tibi faciendum quod imperatū audieris? Facisne tandem quod factu esse opus ab illo noveris.

Serm. de Deip.

Prov. 3.

Hæc tria si accuratè discussis, non obscure perspicies quàm sit verum & nefandum quod erat alterum propositæ Veritatis membrum: Non

est scilicet servum qui minus suo serviat Domino quam tu Virgini Matri. Non est enim servus, non est qui Domino imperanti nec autem præbere velit? Quis enim Dominus hunc ferret servum? at tu serve nequam, fateere quod est, nonne tu ille es servus qui nec aurè aliquo imperanti Mariæ præbueris? Dic fodes, quid illa imperat? narra siquid audieris? Surdo liquor, sed surdo impio, surdo voluntario qui nec intelligat quid sit Mariam loqui, vel quid loquente audire, cum ipsa tamen clamare non cesset, Nunc ergo filij audite me.

Quod si verò quæ illa pergit loqui, audieris, ut profecto negare non potestè audire, Beati qui custodiunt vias meas; audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam, id est, Vide te quomodo ambulaverim, quomodo vixerim, quàm pauper, quàm pudica, quàm parum cupido cognita, quàm arctè vivendi disciplinæ submissa, sic me imitami, sic vitam instituite quæ meos mores referat sicut decet filios non esse degeneres neque discipulos indociles, nec servos desides: Tu quid censes de his dictis & auditis? Putasne quod illa petite posse vias eius custodire, te posse virtutes eius imitari? Nonne hoc tamquam sublimius aliquid adversaris; aut potius tamquam inferius aliquid tuo statu esset, sic humilem & abjectam vitam ducere, quidquid de illius vita moribus exprimenda proponitur, abjicis; & in claustra religiosa detrudis, quasi quod illis esset proprium, alienum à te esset? Estne verò servus qui quod videt Dominum facientem ita repudiet: aut si facturum se neget, non vicissim à Domino repudietur?

Quod si, ut plerumque fit, tibi distinctus & particularis explicetur, quid sit illam imitari, quid illa de suis moribus à te velit, quid de suis virtutibus in tuo vitæ statu: satisque modo intelligas hoc illam unum præsertim à te velle, ut quod salutis tuæ præsertim obest, auferas: nec ipse dubites id ita tibi præstantum & ita velis aliquando: sed non modo, sed nondum tempus. Nonne sic eludis eius imperia? Nonne sic differis in futuros & nunquā forte futuros annos, quod non ignoras tibi esse agendum ad salutis negotium peragendum; Nonne quam in te nosti superbiam, libidinem, & pravam quamque cupiditatem vis aliquando projicere? Quando verò? Quando scilicet alluerebit. Estne verò servus qui sic imparata sibi à Domino ludificetur; qui nil agat nisi quod lubeat, nisi quando velit, & raro velit, & vix unquam cum imperatur, velit? At

Prov. 3.

Prov. 3.

te

se servus appello, nonne tu ille es servus qui ne- dum incepisti superbiam tuam comprimere, quin potius in dies magis ac magis crescit, licet jam multoties audieris & satis probè intelligas id à te tam certò quærì à Virgine quàm certò illam oras de salute tua, cum aliter salvare te non possit nisi superbiam aut simile aliud vitium tuum quanto cyus discas comprimere? Nec enim illa superbos aurimpudicos severt, quasi si quoquomodo illam colant, salva sunt eis omnia. *Non se impiis, non se;* Hoc postremum audite quod loquitur, *Arrogantiam & superbiam & viam pravam, & os bilingue detestor.* Os illius bilingue detestor qui me suam vocat Dominam & se meum servum, qui me tamen non audit: Os bilingue quo quis se jactet velle mihi obsequi, sed non quibus obsequiis velim: Os bilingue, quo se facturum semper dicat, & nunquam faciat: Os bilingue, quo me supra omnes Dominos potestate colendam dicat, & me infra omnes pro innata sua libidine, colat aut ne vix colat. Vide in 2. p. In die Assumptionis, quarta ibi Veritate proposita: Et conclude aliquid deinceps efficacius refecandum ex vitiis quod colendæ Beatæ Virgini, salutique tuæ magis obestet.

Hunc in finem proderit etiam sequens Veritas, vel præcedenti conjuncta, vel separatim proponenda:

Tam proprium MARIÆ dicitur, superbiam detestari, quàm proprium illi est Mariæ nomen, seu quàm propriè Maria dicitur Domina.

RATIO EST, Quia tam proprium Maria dicitur nos regere quàm propriè Maria dicitur Domina.

Sed quàm proprium Maria dicitur nos regere, tam propriè dici debet superbiam detestari, Ergo illi hoc esse dicitur tam proprium quàm nostra propriè Domina dicitur; Unde profectò patebit quod quantum ab illa regi volumus, tantum cum illa necesse sit superbiam & alia qua recensentur vitia detestari.

PRIMA propositio clara est in terminis. Quid est enim propriè dici & esse Dominam nisi dominari his, vel quod idem est, nisi eos regere quorum sit Domina? Nam sicut in 3. parte dictum est Reginam esse sine regno quæ nullos

Haynesius Pars quarta.

habeat quos verè regat, vel quæ non regat quos regendos habet; sic profectò Domina dici debet sine dominio, quantum saltem adulum, & sine nominis sui significatione propria, quæ multos habeat quibus dominaretur si essent subditi, & nullos habeat quibus recipia dominetur quod nolint esse subditi, Velle ne sic vacuum & inane reddere sacrum Mariæ nomen?

SED, quæ secunda est propositio; quàm proprium Mariæ dicitur nos regere, tam proprium dici debet, superbiam detestari, non tantum in se, sed in illis quos regit; quia videlicet ejus regimen valde turbat regendorum superbia. Primò enim cum ejus regimen sicut & Christi filii sit spirituale & animorum magis quàm corporum, atq; ad vitam magis æternam quàm temporalem, nihil habet commendatius quod in animis nostris operetur quàm vitium illud excicare, quod salutem nostram plurimum obest, quale est vitium arrogantiae & superbiæ, quod est initium omnis peccati.

Deinde verò, cum alias virtutes velit animis nostris inserere, sitque virtutum omnium pestis superbia, necesse omnino est hoc pestilens eradicare germen, ne quidquid virtutis Virgo insereret, hæc interiret; sicutque superbo virtus in interitum potius quàm in salutem. Nam cum omnia vitia in malè factis timenda sint, inquit S. Augustinus superbia in bene factis potius metuenda est.

In Ps. 62.

Adde, quod cum animæ significatio, virtutumque actus sine multis gratiarum donis effici nequeant, nihil verò magis pugnet cum gratiis quàm superbia; quid ageret in superbo Maria quæ nihil sine gratiis agit in homine, & quas homo superbus gratias non sinit in se agere.

Deniq; quis nesciat quàm perfecte Virgo Mater cum Filio suo consentiat, qui singulari superbiam odio detestatur, sicq; omnibus suis filiis sacra Parens testatum voluit, se pari omnino affectu id odisse quod Filius oderit, intelligatq; omnes non aliam esse mentem Matris ac Filii, ne qui forte timet à Filio malè haberi, speret à Matre aliquid, nisi superbiæ prius deponat.

QUAMOBREM, manifesta est Veritas, quod tam proprium Mariæ dicitur & revera est: superbiam detestari, quàm propriè Maria dicitur Domina seu dominatrix eorum, quorum est Domina. Quod vel ex eo præsertim confirmatur, quod hæc sub nomine sapientiæ de S. Virgine Scripturæ referant, quasi diceretur, quod sicut Sapientiæ proprium est regere animas, ita

D d d & Bea.